

Verslag leeskring “Het schaarse licht”, Nino Haratischwili, 22 maart 2024

Sonja leidde de leeskring in met een beknopt gedetailleerde samenvatting van het boek die omwille van zijn omvang toch heel wat tijd in beslag nam. Zo kon iedereen zich het verhaal opnieuw voor de geest halen.

Heel kort door de bocht: Het schaarse licht is het verhaal van de kindertijd en het volwassen worden van vier vriendinnen, Dina (die fotografe wordt), Nene, Ira en Keto in Tbilisi, de hoofdstad van Georgië tijdens de jaren negentig van vorige eeuw.

Keto vertelt het verhaal aan de hand van foto's, genomen door Dina, tijdens een tentoonstelling in Brussel.

De vier vriendinnen ontwijken samen de Russische soldaten en trotseren de gewelddadige demonstraties, de drugsbendes en de burgeroorlog. In de jaren daarna raken ze elkaar kwijt, als sommigen van hen verhuizen naar Europa.

Maar hoe ver ze hun nieuwe bestaan ook van hun moederland opbouwen, niemand ontsnapt aan het verleden. Haratischwili beschrijft hier de ervaringen van haar generatie. "Iedereen is familieleden kwijtgeraakt. Georgiërs hebben zelf ook fouten gemaakt. Maar als samenleving hebben we de afgelopen dertig jaar aan gedeelde geschiedenis nooit verwerkt."

Haratischwili is een ras-vertelster. Ze bouwt het verhaal op aan de hand van foto's. Het boek begint met een inbraak in de botanische tuin door de vier vriendinnen en om de cirkel rond te maken eindigt het met een inbraak in de botanische tuin in Brussel.

Nino Haratischwili (geboren op 8 juni 1983 in Tbilisi, Georgië) is een Georgisch-Duitse theaterregisseuse, toneel- en romanschrijfster, die sinds 2003 woont en werkt in Duitsland, nadat ze in de jaren 1990 daar al enkele jaren woonde. Haratischwili schrijft zowel in het Duits als het Georgisch.

Prijzen: Carl Zuckmayer Medal, Anna Seghers-Literaturpreis, Adelbert-von-Chamisso-Preis, Bertolt-Brecht-Preis, Schiller-Gedachtnispreis. Haar roman De kat en de generaal stond op de shortlist voor de Deutscher Buchpreis. Het achtste leven (voor Brilka) is in 25 talen vertaald en werd een wereldwijde bestseller. Ze ontving er de Independent Publishers' Hotlist Prize voor.

De leeskring vond het boek unaniem zeer de moeite waard om lezen.

Enkele reacties:

Het kantelpunt is het verhaal was voor iedereen het voorval in de dierentuin. Dina en Keto geven daar het geld bedoeld voor het vrijkopen van Rati uit de gevangenis aan enkele schurken die dreigen een jongen van kant te maken als hij hen niet betaalt. Met dit gebaar wordt de kerel gered, maar belandt Dina in een compromitterende situatie omdat ze nu als enige uitweg ziet haar vriend Rati vrij te kopen door een lichamelijke relatie aan te gaan met Tsoetne, de man die Rati kan vrijkopen en op Dina verliefd is.

De sterke vrouwelijke personen staan in schril contrast met de mannen die vasthouden aan een patriarchale visie die de vrouw aan hen ondergeschikt maakt. Vooral Nene wordt hiervan het slachtoffer. Maar tegelijkertijd schikt ze zich in haar rol en kleurt haar leven buiten de lijnen.

Nene was voor onze lezers de meest natuurgetrouwe figuur uit het boek.

Dina lijkt de sterkste, maar blijkt uiteindelijk de meest gevoelige en zwakste. Ze stapt uit het leven als ze Rati niet kan redden. Hij bezwijkt door een overdosis drugs.

We leerden een samenleving kennen waar we heel weinig vanaf wisten en waren verrast door de baboeda's, de grootmoeders van Keto, beide hoogopgeleide leerkrachten taal. Een germaniste en een romaniste die qua politiek gedachtengoed diametraal tegenover elkaar stonden maar samen het gezin beschermden en rechthielden na de dood van Keto's moeder.

Voor enkelen was de tentoonstelling in Brussel een artificieel gegeven. Het verhaal had ook zonder verteld kunnen worden.

Maffiose praktijken, de oorlog en de intrede van drugsbendes leiden tot gewelddadige ontwikkelingen binnen de families en vriendenkring van de hoofdpersonen die daardoor met een huizenooch schuldgevoel kampen. Keto probeert dit niet te voelen door de nog ergere en acute pijn van zelfmutilering.

Vertelt de schrijfster autobiografisch? Ze was pas tien toen ze naar Duitsland emigreerde.

Sommigen vonden het boek wat te gedetailleerd, maar dat belette hen niet om het boeiend te vinden. Het werd door iedereen graag gelezen. Getuige hiervan: de talrijke opkomst tijdens deze leeskring.

Annemie Vermeiren